לעקציע פון ה. גרינבערג זונטאג 8.30 אוונט אין פרץ-זאל "ביאליק, זיין פערזענלאכקייט און פאעזיע"

THUR. APRIL 16, 1931.

זון אויפגאנג — 5.33.
זון אונטערגאנג — 7.23.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY APR 22 1931

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואכרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועסער:
קלאר און וואהרס

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

Vo.. 21, No. 77. Winnipeg Fri. April 17, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג פרייטאג ל׳ ניסן, תרצ״א.

אידישע שול קאמיסיע אין מאנטרעאל רעזיגנירט

מאקדאנאלדס רעגירונג האלט אויס קאנסערוואטיווע אטאקע

פראטעסטירט קעגן דעם נייעם ביל וואס באדרויט אידן פון זייערע שול רעכט

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

מאנטרעאל, קווע., אפר. 17 (איטא)— אין א בריוו צו פרעמיער טאשערא פון קוועבעק, האט די אידישע שול קאמיסיע דערקלערט איר רעזיגנאציע ווי א קערפערשאפט. אין פראטעסט קעגן דעם נייעם שול ביל וואס איז אנגענומען געווארן אין דע רלעגיסלאטור, וועלכער באדרויט די אידן פון זייערע שול רעכט.

דער נייער ביל נעמט אוועק פון דער אידישער שול קאמיסיע אירע לענאלע און בילדונגס רעכט. איינשליסנדיק די פרי־ווילענע צו גרינדן סעפאראטע אידישע שולן אין מאנטרעאל, אין פאל אויב זי קאן נים דערגרייכן קיין אפטאר מיט דער פראטעסטאנטישער סקול בארד, — א פרווילענע וואס איז די אידן געגעבן געווארן אין א ביל וואס איז פריער אנגענומען געווארן פון דער לעגיסלאטור.

די קאמיסיע האט זיך באראטן מיט א קאנסערענץ פון פארשטייער פון אידישע ארגאניזאציעס אין שטאט, איידער זי האט באשלאסן צו רעזיגנירן.

נעוועלשאפטלאכער קאלענדאר

פרייטאג, אפריל 17

סימפאזיום איבער אינדיע ביי איד. אר. קולט. צענט. 8.30 אוו., אין פר. טעמפל. אלענט. פארזאם. פון יונ. לינקע פוע״צ פונקט 8.30 אוונט. אין פרץ־אינסטיטוט.

שבת, אפריל 18

רבי הורוויץ : תהלים מיט מפרשים. 8.30 אוונט. אין כנסת־ישראל שול. באנקעט פאר ארגאניזירונג פון "פריינט פון מאוו. פארב.," 8.30 נ. מ., אין פריי־היים טעמפל.

רבי הערסאן : פרק, אין בית־אברהם שול, 5 נ. מ.

זונטאג, אפריל 19

טעג־טאג פון כנסת ישראל סיסטערהוד "סילווער טיי" פאר וויכטיקן צוועק ביי מרס. וועקסלער, 515 מעננס עוו., 2 ביז 12 נ. מ.

אלענט. פארזאם. פון איד. ארב. קולטור קלוב, פונקט 2.30 נ.מ., אין פרץ־אינסט.

יאנג דזשודעא טיי לטובת ארץ־ישראל, ביינטאג און אוונט, אין ציון זאל.

אלענט. פארזאם. פון ליידיס אקז. פון ערת ישורון שול, 2.30 נ. מ., אין שול.

פארזאם. פון פרויען בקור חולים, 3 נ. מ., אין ליבאווישער שול.

"ברידזש" ביי מרס. א. באראדיצקי, 418 אייסקין סט., 8 אוונט.

מאנטאג, אפריל 20

לייען קרייז פון מוטער פאראיין פון פרץ שול, 2.30 נ. מ., ביי מרס. נאטאן־סאן, 335 סט. דזשאנס עווע.

אלענט. פארזאם. פון ליידיס אקזילערי פון "שטאט קאמיטעט", 8 נ. מ., אין רד־מענישער שול, 46 טשארלס סט.

דינסטאג, אפריל 21

ארויספאר פון פראפעסאר פרויען צום אינסטיטוט פאר בלינדע, 2 ביינטאג, פון פרץ אינסטיטוט.

"ברידזש" ביי יונגע פרויען סיסטער־הוד, 8 נ. מ., אין ח״ת.

פארזאם. פון פוע״צ פרויען קלוב : פארבאריי־טונגען פאר א״י מארק. 8 נ. מ. אין פאלקס שול.

מיטוואך, אפריל 22

לעקציע פון י. זיפער ביי מוטער־פאר־איין פון פרץ שול, טעמע : נאמבערג, 8.30 אוונט אין שול.

אלענט. פארזאם. פון ליידיס אקזילערי פון תפארת ישראל שול, 8 נ. מ. אין שול.

טיי פאר דער ח״ת ביי מרס. ווערינער, 661 מאנטאבא עווע., 2.30 ביז 12 נ. מ.

דאנערשטאג, אפריל 23

ספעצ. פארזאם. פון מאקאריווער פרויען פאר דער רבי׳צנס שטיבל, 8 נ.מ., אין עטרת־ישראל שול.

(::)

דאמען פריי היינט און מארגן אין קווינס

היינט און מארגן אוונט, פירט אויף די יעקב קאהן (בערלין) טרופע, צום ערשטן מאל אין קווינס טעאטער, "מאלעלע באסיאפ", מוזיקאלישע קאמעדיע, מיט פופצן נוסחן נוגאנג.

כדי צו געבן אלעמען א געלעגנהייט אלעמען צו זעהן די דאזיקע פארשטע־לונג, האט די קאמפאני באשלאסן צו שפילן היינט און מארגן דאמען פריי, יעדער מאן וועלכער וועט קויפן א ביי־לעט וועט קאנען אריינגעמען אין טע־אטער זיין פרוי, אדער וועלכע עס איז צוויי פערזאנען וועלן קאנען זעהן די פארשטעלונג פאר דעם פריין פון איין ביילעט.

נאך עדות דערקלערן זיך צו גונסטן פון תבואה ספעקולאציעס

קעניגלאכע קאמיסיע שוין אפגעפארן קיין רעדזשיינע

די קעניגלאכע קאמיסיע אונטער סער דזשאזוא סטעפ האט דא נעכטן פארנע־מען אירע זיצונגען, און זי איז אפגעפאר־רען קיין רעדזשיינע באמערקונגען, האט דערוויף מיט א שמייכל באמערקט : "איך בין אויף בעקומען צו דעם זעלבן באשלוס זינט איך בין געקומען קיין ווייניפעג.

(::)

וויכטיקע תלמוד תורה מאסן-פארזאמלונג דעם זונטאג

א וויכטיקע מאסן פארזאמלונג פון דער תלמוד תורה ווערט פארגרופן אויף דעם זונטאג, אפריל 19טן, 8.30 אוונט, אין גרויסן תלמוד־תורה זאל.

דער נייער דירעקטאראט וועט אפ־נעבן וויכטיקע באריכטן און די פארזאמ־לונג וועט דארפן אפשטימען און גוט־הייסן אדער צוריקווארפן די באאמטע וואס זיינען נאמזירט געווארן פונ׳ם דירעקטאראט. עס וועלן אויף דערווייל ווערן איינינקע נייע דירעקטארן.

מיליץ לאגערן וועלן זיין געשלאסן דעם זומער צו שפארן געלט

אין די פונקטן וואו עס זיינען דא מיליטערישע הויפט־קווארטירן פאסיק פאר דעם צוועק, וועלן אסיגנירט ווערן מיטלען צו געבן מיליציאנערן א טרעני־רונג פון פיר אדער פינף טעג.

אין די אינטערעסן פון עקאנאמיע אין דעם פאסט־אפיס דעפארטמענט האט די רעגירונג אפגעשאפן צוויי לופט־פאסט מארשרונגן : די וועטערריקע לופט־פאסט צווישן מאנטרעאל און אטאווא און דעם מאנטרעאל־מאנקאטס־סעינט דזשאן מארר־שרוט.

די רעגירונג באטראכט איצט אויף פלעגנער פאר איינשפארונגען אין ציוויל־לער דינסט.

אטאווא, אפריל 17. — די מיליטערישע דזשאזוא סטעפ האט דא נעכטן פארנע־מען אירע זיצונגען, און זי איז אפגעפאר־רען קיין רעדזשיינע באמערקונגען, האט דערוויף מיט א שמייכל באמערקט : "איך בין אויף בעקומען צו דעם זעלבן באשלוס זינט איך בין געקומען קיין ווייניפעג.

(::)

חיים גרינבערג רעדט דא דעם זונטאג אוונט

וועט דערנאך באזוכן מערב קאנאדער פונקטן

דער באוואוסטער לעקטאר און דייטש־קער, חיים גרינבערג, קומט היינט אן אין שטאט, און ער וועט דא האלטן א לעקציע דעם זונטאג, אפר. 19טן, 8.30 אוונט, אין פרץ־זאל, אויף דער טעמע : "ביאליק, זיין פערזענלאכקייט און זיין פאעזיע".

חיים גרינבערג וועט פון דאנען אפפאר־רען אויף א לעקציע טור איבער מערב קאנאדע, און ער וועט האלטן לעקציעס אין דערזשיינע, מאסקאטון, קאלגארי, עד־מאנטאן און וואנקאווער. ער וועט זיין צוריק אין ווייניפעג מאי 5טן.

אנגעקומען קיין אינדיע

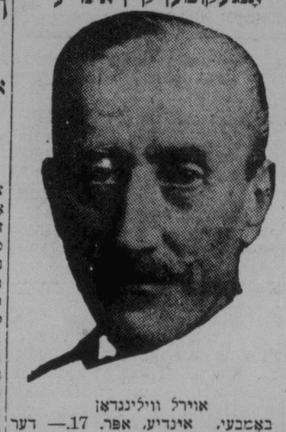

אוירל ווילינגדאן

באמבעי, אינדיע, אפר. 17.— דער אוירל ווילינגדאן, געוועזענער גאווער וויצע־קעניג פון אינדיע, איז נעכטן אנ־געקומען אהער מיט זיין פרוי צו פארנע־מען זיין נייעם פאסטן. ער איז אויפגע־נומען געווארן מיט מיליטערישן פאראד, און ער איז באגריסט געווארן פון דער שטאט פארוואלטונג.

דערוויילונג פון נייעם פירער וועט זיין די חויפט פראגע ביים ציוניסטישן קאנגרעס

אזוי דערקלערט ציוניסטישער אפיציאז "העולם", וואס פאר־לאנגט אין ווייצמאנס נאמען, אז דעלעגאטן זאלן קומען מיט פארטיקע פלענער

לאנדאן, אפר. 17. (איטא).— דער ציוניסטישער אפיציאז "העולם" ציינט אן, אז דר. ווייצמאנס כסדר־דיקע פאר־זיכערונגען אז ער וויל מער ניט אנגע־מען דן פרעזידענטשאפט פון דער ציו־ניסטישער אראגניזאציע, מאכט די פראגע פון א נייעם פירער פאר דער וויכטיק־סטער אויף דעם קומענדיקן ציוניסטישן קאנגרעס.

די ציוטונג פארערט דערפאר אז פאר־באריי־טונגען זאלן געמאכט ווערן פאר דער שאפונג פון א קאפאליציע אדמיניס־טראציע. זי גיט צו פארשטיין, אז דר. ווייצמאן איז מיט דער מיינונג אז דער קאנגרעס דארף זיך ניט צוצוויפקומען ניט האבנדיק צוגעגרייט א פלאן פון פריער.

דער "העולם" שטיצט די דאזיקע מיי־נונג, ארגומענטירנדיק : "די ציוניסטן דארפן זיך ניט צוזאמענקומען, ווי נע־ווייזלאך, אן א פלאן, האפנדיק אויסצו־לייגן אלע ביים קאנגרעס גופא".

ניט דערמאנענדיק קיין נאמען פון מעגלאכן קאנדידאט פאר דער פירער־שאפט, באהויפטעט די צייטונג, אז די לייזונג פונ׳ם פראבלעם וועט ניט מעג־לאך זיין, סיידן דורך א קאפאליציע עק־זעקוטיווע וואס זאל איינשליסן אלע וויכטיגערע ציוניסטישע גרופעס מיט זייערע בעסטע פירער.

נייע ציוניסטישע יוגנט ארגא־ניזאציע געגרינדעט

ניו־יארק, אפר. 17 (איטא).— א נייע ציוניסטישע ארגאניזאציע פון יונגעלייט און מיידלאך אין עלטער צווישן 18 און 28, מיט נאמען "ציוניסטישע יוגנט אר־גאניזאציע", איז דא געגרינדעט געווארן. די ארגאניזאציע האט שוין אין ניו־יארק פינף פאראיינען מיט א מיטגלידערשאפט פון ארום 400, און פאראיינען ווערן אויך געגרינדעט אין דער פראווינץ. איי־זיק אימבער איז דערוויילס געווארן פרע־זידענט פון דער ארגאניזאציע.

ארבעטער פארשטייער אין לעגיסלא־טור פארדאמען פאליציי פאר צוזא־מענשטוים מיט ארבעטסלאזע

לעגיסלאטור נעמט אן געזעץ וועגן מינימום שכירות פאר אינגלאך

דאס וואס די פאליציי קאמיסיע האט ניט דערלויבט די ארבעטסלאזע דורכצו־פירן פון צוזאמענשטוים, און וועלכן עטלאכע צענדליק מענשן זיינען צע־ממיח׳ט געווארן, — איז געווען אין דער קלערונג פון ווייליאמס איינוועגס אין דער לעגיסלאטור נעכטן. ער האט געבעטן די רעגירונג זי זאל ווערקן אויף דער שטאט, זי זאל דערלויבן ווייטער ארבעטסלאזע פארארן, און אויך אז זי זאל אנגעמען שריט פאר ארבעטסלאזיקייט פארזיכע־רונג.

מר. אייוועגס האט דערקלערט, אז דאס אנפאנג אזא עולם אויף די טראגזאדן האט נעמומען פירן צו דעם, אז אייניקע זאלן ארויסגעקווטשט ווערן צום ברוק, אזעלכע זיינען דערנאך געלאפן צו פאר־כאפן אז אנדער פלאץ אין די פארשרשע־רייען, און זיי זיינען פארפאלגט געווארן פון דער פאליציי, וואס האט געפירט צו די אומרוען.

דזשאן קווין האט געשטיצט אייוועגסן, פארדאמענדיק די פאליציי קאמיסיע.

פרעמיער ברעקען האט דערקלערט, אז די רעגירונג האט ניט אין דער הינ־זיכט קיין יוריסדיקציע, ער וועט אבער נעמען מר. אייוועגס מיינונג אין אנבא־טראכט. וואס אין שייך ארבעטסלאזיקייט פארזיכערונג, איז שוין די רעגירונג לאנג פאראינטערעסירט אין דער פראגע און זי האט שוין געגומען גרויסע שריט אויף דעם געביט.

א וויכטיקער ביל פון ס. דזש. פארמער איז נעכטן דורכגעגאנגען אין דער דריי־טער פארלעזונג אין דער לעגיסלאטור. א ביל פון וועלכן די ארבעטער גרופס האט יאהרן לאנג געקעמפט. דער נייער ביל פאר־דערט אויף די "מינימום וויידזש באר־" צו רעגולירן די שכירות פון איינגלאך ביז 18 יאר, ווי זי טוט עס בנוגע פרויען און מיידלאך.

שטאט-קאמיטעט נעמט אויף נייעם שוחט ביי מאסן פארזאמלונג

דער ווייניפעגער שטאט קאמיטעט האט נעכטן אוונט אפגעהאלטן א גרויסע מאסן זאמלונג אין תלמוד תורה זאל, רבי הער־סאן איז געווען דער הויפט רעדנער. עס האבן אויך גערעדט מ. וו. טרילער, דער פארזיצער און מר. טרוט.

דער נייער שוחט, פון מאנטרעאל, איז פארגעשטעלט געווארן פאר׳ן עולם און ער איז אנגענומען געווארן פון דער גאנצער פארזאמלונג. מר. מ. וו. טרילער האט געמאכט אן אפיל פאר געלט און א באר־דייטענדע סומע איז געזאמלט געווארן. מרס. טשעטשיק, פרעז. פון ליידיס אקזי־לערי פון שטאט קאמיטעט האט נעכטן אוונט פארשריבן א צאל פרויען אין דער אראגניזאציע. דער עולם האט אויסגע־דריקט אלגעמיינע צופרידנהייט מיט דעם נייעם שוחט.

(::)

טריקעניש אין אלבערטא

עדמאנטאן, אלטא., אפר. 17.— זייער אן ערנסטע לאגע עקזיסטירט אין אלבער־טא צוליב דעם טריקעניש. פון אלע טיילן פון דער פראווינץ קומען אן ידיעות וועגן דעם טרוקענעם צושטאנד פונם באדן.

מעיאר וועב ווידער אויף דער "קריג סטעזשקע" קעגן די קאמוניסטן

אז די פירער פון דער גרויסער דע־מאנסטראציע וואס איז פארגעקומען מיטוואך אין ווייניפעג, זיינען באצאלט אגענטן פון קאמסומול, כדי זיי זאלן דא פארשפרייטן קאמוניסטישע פראפאגאנדע —איז די מיינונג פון מעיאר וועב און ער גלויבט, אז עס איז שוין געקומען די צייט, אז מען זאל זיך נעמען פאר די קאמוניסטן און דעפארטירן זיי פון לאנד, ווייל ער גלויבט, אז 93 פראצענט פון די בירגער זיינען קעגן קאמוניזם.

"פון מיין זייט", — האט דער מעיאר דערקלערט, — וועל איך אנווענדן אלע מיטלען צו דעפארטירן יעדן באוואוסטן אגיטאטאר אין דער קאמוניסטישער באַ־וועגונג אין קאנאדע.

"די בירגער פון ווייניפעג, איבערהויפט די שטייער צאלער, אגרייפן ניט וויפיל עס קאסט אפ צו 'הענדלען' אזא דע־מאנסטראציע, ווי די, וועלכע עס איז פארנעקומען מיטוואך. זיי נעמען ניט אין אנבאראכט די ווירקונגען וואס די דאזיקע אויסברוכן האבן אויף דער אל־געמיינער אכטונג־לוגונג פון דעם לאנד און אויף דער פראספעריטעט פון דעם פאלק, אלס א גאנצע. די דאזיקע דע־מאנסטראציעס זיינען א סיגנאל פון געפאר צו קאפיטאליסטן צו האלטן זיך פון דערווייטנס פון ווייניפעג.

"די פראגע איז : — צי וואלטן די בירגער פון ווייניפעג דערלויבט ווערן צו אנגיין אין מאסקווע, ווי די קאמוניסטי־שע אגיטאטארס ווערן דערלויט אנצו־פירן זייער פראפאגאנדע דא ?" און מע־יאר וועב גלויבט, אז די ווייניפעגער ביר־גער וואלטן אן צווייפל אויסגעשאפן גע־ווארן אין מאסקווע פאר אזא זאך.

"זאלן די קאמוניסטן בעסער זעהן וואס עס טוט זיך אין זייער איינן לאנד, איי־דער זיי ווילן מאכן א פארזוך צו איבער־אנדערשן אונז. דאס רוסישע פאלק איז אונטערוואדרן צו א סיסטעם פון א קליינער גרופע פון אנפירער, וועלכע האט ארגאניזירט א הערשאפט פון טע־ראר", — האט ער געזאגט.

"וואס שנעלער יעדער בירגער, און יעדע ארגאניזאציע אין ווייניפעג וועט דערוואכן און וועט אנפירן אן אקטיווון מישע באוועגונג דא, וועלן די קאמוניס־טישע אגיטאטארס שנעלער באגרייפן אז זיי מוזן זיך אפטראגן פון דער שטאט, און פון דער פראוינץ", — האט דער מעיאר געזאגט, און ער האט אויסגעדריקט זיין וואונש אז אין ווייניפעג זאל ארגא־ניזירט ווערן אן אנטי־קאמוניסטישע אר־גאניזאציע וועלכע זאל באקעמפן די פארשפרייטונג פון באלשעוויסטישער פראפאגאנדע אין ווייניפעג.

אלפאנסא, אנקומענדיק קיין פאריז לייקנט אז ער האט אבדיקירט

פאריז, אפריל 17. — "קעניג אל־פאנסא פון שפאניע האט ניט אבדיקירט פונ׳ם טראן, נאר ער האט בלויז פאר־לאזן צייטווייליק דאס לאנד, ביז די צייט וועט פאר אים קומען צוריק צו קערן זיך", — אזוי האט דערקלערט די קעניגן אנקומענדיק קיין פאריז, און דאס זעלבע האט אויף דערקלערט אלפאנסא אליין אנקומענדיק קיין פראנקרייך.

דער פירער פון מאראנדא, אויפזעער פונ׳ם קעניגס הויף, האט דא אויף דער קלערט, אז דער קעניג האט רעזערווירט אלע זיינע רעכט. ער האט בלויז פאר־לאזן דאס לאנד כדי אויסקומיידן בירגער קריג, און ער וועט ווארטן אויף די אל־געמיינע וואלן קומענדיקן יוני, וואס דאר־פען אנטשיידן דעם גורל פונ׳ם לאנד.

די קעניגן וויקטאריא איז אנגעקומען קיין פאריז אין א פאר׳חלש׳טן צושטאנד נעד אירע שווערע איבערלעבונגען פאר די לעצטע עטלאכע טעג.

קעניג אלפאנסא איז אנגעקומען באַ־זונדער דורך מארסעל, און ער איז פון דארטן אפגעפאהרן אויף א אוטאמאביל קיין פאריז, וואו די גאנצע פאמיליע האט זיך באגעגנט.

אנב - אורחא

פון מארק

שמועסן איבער טאג-פראגעס

די קאמוניסטישע געפאר. — מען קאן קיין טענות ניט האבן. — אין אלן זייטען די קאמוניסטן שולדיק. — די אויספארשונג, פאר וועמען ? — פארוואס קומען ניט די פארפערס ?

נאך די צייטונגען קומט עס אויס, אז עס האלט שוין גאר ניט ווייט פון א קאַ־מוניסטישער רעוואלוציע אין קאנאדע.

לויט זייערע באריכטן קומט עס אויס, אז די זעקס טויזנט מענשן וואס האבן דא דעמאנסטרירט פאר ארבעטסלאזי־קייט פארזיכערונג דעם מיטוואך, — צו־זאמען מיט נאך צענדליקער טויזנטער אי־בערן גאנצן לאנד, — האבן עס דורכגע־פירט א קאמוניסטישע דעמאנסטראציע, און אז אונזערע פאליציסטן האבן עס בשעת מעשה געשפאלטן קאמוניסטישע קעפ.

מען זיך טאקע די קאמוניסטן באגרי־פען מיט זייער קאלאסאלן דערפאלג, דאס מיינט, אז די קאמוניסטישע באוועגונג האט שוין ארומגעכאפט צענדליקער טוי־זענטער דא אין לאנד, — און ביז די נייעס וועט דערגיין קיין מאסקווע, וועט עס׳ ווי דער שטיינער איז, פון די צענ־דליקער טויזנטער ווערן הונדערטער מי־ליאנען, פון די פאליציאישע שטעקנס וועלן ווערן מאשין־ביקסן, און פון די עטלאכע אויסגעבראכענע שויבן וועלן ווערן באריקאדן . . .

אונזערע צייטונגען, קומט עס אויס, זיינען גאר אנגענומן פונ׳ם דרימן אינטער־נאציאנאל . . .

* * *

ס׳איז נאטירלאך אומזין צו זאגן, אז די זעקס טויזנט וואס האבן דא מאר־שירט מיטוואך זיינען קאמוניסטן.

אבער ארבעטסלאזע זיינען די מיי־סטע פון זיי מאקע מן־הסתם געווען, און אנגעפירט זיינען זיי מאקע געווארן פון די קאמוניסטן.

אבער, צווישן זיך ריידנדיק פון וועד־מען אנדערש זאלן זיי אנגעפירט ווערן ? דער אמת איז דאך, אז אונזערע אפר־ציעלע "מעסיקע" ארבעטער פירער האבן פארלאדן יעדן לעבעדיקן קאנטאקט מיט די פירער פון דער ארבע־טערשאפט און האבן ניט געמאכט קיין שום ערנסטן פארזוך צו באנוצן זיך מיט דער ארבעטסלאזיקייט פאר דער אויס־קלערונג פון די ארבעטער, אויב ניט פאר רעוואלוציאנערער פראפאגאנדע, פון וועלכער זיי האלטן ניט.

די קאמוניסטן, ווי קליין זיי זיינען ניט אין צאל, האבן אבער פארשטאנען זייער־גוט אויסצונוצן די לאגע. זיי זיינען גע־קומען צו די ארבעטסלאזע ניט פון אויבן אראפ, נאר ווי גלייכע צו גלייכע, ווי ברידער אין אומגליק, און האבן געוואר־נען זייער צוטרוי.

די זעקס טויזנט זיינען ניט געווען קיין קאמוניסטן, אבער א גוטער מאטעריאל פאר קאמוניסטישער פראפאגאנדע זיינען זיי אין דער־לאגע וואס זיי געפינען זיך. און די קאמוניסטן וויסן דאס אויס נוצן דאס אויס.

קיין טענות צו זיי קאן מען דערפאר ניט האבן, דאס׳ט זיך.

* * *

אנב זיינען די קאמוניסטן, דאס׳ט זיך. איעצט שולדיק פאר אלע אומגליקן אין דער וועלט, — פאר די נידעריקע ווייץ־פרייזן, פאר קריזיס, פאר דער ערדצי־טערניש אין מאנאנא .

און אפילו פאר דער איצטיקער רע־וואלוציע אין שפאניע.

וואס, איר האט געהערט אז אין שפאַ־ניע איז דער מין קאמוניסטן כמעט גי־טא ? אמת, אבער אט זעט איר דאך...

האט דאך די עקס־קעניגן פון שפאניע, אנקומענדיק קיין פאריז, אליין דער־קלערט, אז איר פאלק איז א מייער פאלק, נאר ס׳איז נעבאך אראפגעפירט געווארן פונם דרך הישר פון די קאמוניסטן !

* * *

לויט דעם ווי די אויספארשונג נייט דערווייל אז ביי דער קעניגלאכער קאמ־סיע ווענן דעם תבואה מסחר, קאן עס אויסזעהן, אז דער ציל פון דער קאמיסיע איז ניט ארויסצוהלעפן די לאגע פון תבואה־ספעקולאנטן און שאפן א בעסערע רעפר־מאציע פאר דער תבואה בערזע, וועלכע די פארמערס האבן אזוי ליב, ווי א גע־שווער אונטער פאכווע.

און נאך א זאך : דער איינדרוק קאן זיך שאפן, אז די תבואה בערזע זוכט דערווייל אויסצונוצן די קאמיסיע צו פארפארן אין זייט דעם ווייץ פול, וועל־כען די בערזע האט אזוי ליב ווי א געפער אין די אויגן.

האט דאך דער ארזוואקאט פון דער בערזע פארלאנגט די קאמיסיע זאל אויס־פארשן אויך דעם ווייץ־פול, — און ווען עס זאל קומען צו דעם, ווייס ער פסתמא, אז דער פול וועט ניט האבן אזויפיל גוטע פריינט ווי באזוגן גלאטע ציינגלאך.

ווי דאס האט דער ווייץ ספעקולאנט.

דער־פול׳ האט פארערשע פריינט.

אבער, זעט איר דאך, די פארמערס האבן דערווייל ניט אריסגעצייגט קיין שום חשק צו קומען צו דער קאמיסיע מיט זיי־נע טענות, איבערלאזנדיק דאס שלאכט־פעלד פאקטיש פריי פארן ווייץ־ספעקו־לאנטן און פאר זיינע פריינט.

ס׳איז איינס פון די ביידע: אדער ביי־דע צוואמען : דער פארמער ווייס, אז מיט זיין שווערן קאפ און זיין טעמפ־פול אויגן דער קאמיסיע איז שוין שולדיק אז ער קאן ניט אויסגעהיילן אזא־לאנגע צייט אין דער פארמע מיט די שרעפע קעפ און די גלאטע ציינגלאך פון די גריין־פרייזן, פארן קריזיס, פאר דער ערדצי־טערניש אין מאנאנא .

און אפילו פאר דער איצטיקער רע־וואלוציע אין שפאניע.

וואס, איר האט געהערט אז אין שפאַ־ניע איז דער מין קאמוניסטן כמעט גי־טא ? אמת, אבער אט זעט איר דאך...

האט דאך די עקס־קעניגן פון שפאניע, אנקומענדיק קיין פאריז, אליין דער־קלערט, אז איר פאלק איז א מייער פאלק, נאר ס׳איז נעבאך אראפגעפירט געווארן פונם דרך הישר פון די קאמוניסטן !

* * *

לויט דעם ווי די אויספארשונג נייט דערווייל אז ביי דער קעניגלאכער קאמ־סיע ווענן דעם תבואה מסחר, קאן עס אויסזעהן, אז דער ציל פון דער קאמיסיע איז ניט אויסצוהלעפן די לאגע פון תבואה־ספעקולאנטן און שאפן א בעסערע רעפר־מאציע פאר דער תבואה בערזע, וועלכע די פארמערס האבן אזוי ליב, ווי א גע־שווער אונטער פאכווע.

אונזערע אויגן זיינען אויפגעמאכט פון דער אמת אז דאך, אז אונזערע אפר־ציעלע "מעסיקע" ארבעטער פירער האבן פארלאדן יעדן לעבעדיקן קאנטאקט מיט די פירער ארבע־טערשאפט און האבן ניט געמאכט קיין שום ערנסטן פארזוך צו באנוצן זיך מיט דער ארבעטסלאזיקייט פאר דער אויס־קלערונג פון די ארבעטער, אויב ניט פאר רעוואלוציאנערער פראפאגאנדע, פון וועלכע זיי האלטן ניט.

אבער, צווישן זיך ריידנדיק פון וועד־מען אנדערש זאלן זיי אנגעפירט ווערן ?

דער אמת איז דאך, אז אונזערע אפר־ציעלע "מעסיקע" ארבעטער פירער האבן פארלאדן יעדן לעבעדיקן קאנטאקט מיט די פירער ארבע־טערשאפט און האבן ניט געמאכט קיין שום ערנסטן פארזוך צו באנוצן זיך מיט דער ארבעטסלאזיקייט פאר דער אויס־קלערונג פון די ארבעטער, אויב ניט פאר רעוואלוציאנערער פראפאגאנדע, פון וועלכע זיי האלטן ניט.

לויט זייערע באריכטן קומט עס אויס, אז אז די זעקס טויזנט מענשן וואס האבן דא דעמאנסטרירט פאר ארבעטסלאזי־קייט פארזיכערונג דעם מיטוואך, — צו־זאמען מיט נאך צענדליקער טויזנטער אי־בערן גאנצן לאנד, — האבן עס דורכגע־פירט א קאמוניסטישע דעמאנסטראציע, און אז אונזערע פאליציסטן האבן עס בשעת מעשה געשפאלטן קאמוניסטישע קעפ.

מען זיך טאקע די קאמוניסטן באגרי־פען מיט זייער קאלאסאלן דערפאלג, דאס מיינט, אז די קאמוניסטישע באוועגונג האט שוין ארומגעכאפט צענדליקער טוי־זענטער דא אין לאנד, — און ביז די נייעס וועט דערגיין קיין מאסקווע, וועט עס׳ ווי דער שטיינער איז, פון די צענ־דליקער טויזנטער הונדערטער מי־ליאנען, פון די פאליציאישע שטעקנס וועלן ווערן מאשין־ביקסן, און פון די עטלאכע אויסגעבראכענע שויבן וועלן ווערן באריקאדן . . .

אונזערע צייטונגען, קומט עס אויס, זיינען גאר אנגענומן פונ׳ם דרימן אינטער־נאציאנאל . . .

* * *

ס׳איז נאטירלאך אומזין צו זאגן, אז די זעקס טויזנט וואס האבן דא מאר־שירט מיטוואך זיינען קאמוניסטן.

אבער ארבעטסלאזע זיינען די מיי־סטע פון זיי מאקע מן־הסתם געווען, און אנגעפירט זיינען זיי מאקע געווארן פון די קאמוניסטן.

אבער, צווישן זיך ריידנדיק פון וועד־מען אנדערש זאלן זיי אנגעפירט ווערן ?

דער אמת איז דאך, אז אונזערע אפר־ציעלע "מעסיקע" ארבעטער פירער האבן פארלאדן יעדן לעבעדיקן קאנטאקט מיט ד